

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie J. M.
oskarżonego z art. 212 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 2 lutego 2022 r.
skargi obrońcy oskarżonego
na wyrok Sądu Okręgowego w R.
z dnia 29 września 2021 r., sygn. akt III Ka [...]
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w S.
z dnia 9 czerwca 2021 r., sygn. akt II K [...]
i przekazujący sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił

**oddalić skargę, a uiszczoną opłatą od skargi obciążyć
oskarżonego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S. wyrokiem z dnia 9 czerwca 2021 r., sygn. akt II K [...] uniewinnił J. M. od popełnienia zarzucanego mu występkę wyczerpującego dyspozycję art. 212 § 1 k.k.

Od wyroku tego apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł pełnomocnik oskarżycielki prywatnej, który zaskarżając wyrok w całości podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania karnego (pkt I apelacji - art. 4 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k.) a także zarzut błędu w ustaleniach faktycznych (pkt II apelacji), by w

konkluzji domagać się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 29 września 2021 r. Sąd Okręgowy w R. w sprawie o sygn. akt III Ka [...] zaskarżony wyrok uchylił i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wyroku sąd ten wskazał, że podstawą wydania wyroku kasatoryjnego w tej sprawie była treść art. 454 § 1 k.p.k. (pkt 3 oraz 5.3.4.1. formularza uzasadnienia).

Skargę od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, który orzeczeniu sądu odwoławczego zarzucił naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 437 § 2 k.p.k. mające wpływ na treść wydanego w sprawie rozstrzygnięcia przez uchylenie wyroku sądu I instancji zaskarżonego apelacją oskarżycielki prywatnej pomimo braku wystąpienia przesłanek opisanych w art. 437 § 2 k.p.k., a to na skutek:

- błędnego uznania przez sąd, że zachodzi potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, podczas gdy konieczność taka nie zachodzi, a w sprawie należało w pierwszej kolejności w trybie art. 449 a § 1 k.p.k. zwrócić się do sądu I instancji o uzupełnienie uzasadnienia wyroku sądu I instancji,

- błędnego lub co najmniej przedwczesnego przyjęcia przez sąd, że zaistniały przesłanki z art 454 k.p.k.- podobnie jak błędna lub przedwczesna jest ocena przez sąd odwoławczy, że mogły zostać spełnione znamiona strony przedmiotowej i podmiotowej przestępstwa zarzucanego oskarżonemu.

Podnosząc ten zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się niezasadna. Przepis art. 539a § 3 k.p.k. zawiera dwie podstawy skargi na wyrok sądu odwoławczego. Pierwsza podstawa dotyczy naruszenia przez sąd odwoławczy przepisu art. 437 § 2 k.p.k., zaś druga uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Nie budzi wątpliwości, że druga podstawa skargi obejmuje li tylko postępowanie odwoławcze, a więc zaistnienia na etapie tego postępowania uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 k.p.k. (por. postanowienie SN z dnia 26 maja 2020 r., I KZP 14/19, OSNKW 2020, z. 6, poz. 18). Dokonując kontroli wniesionej skargi kasatoryjnej Sąd Najwyższy nie stwierdził istnienia – na

etapie postępowania odwoławczego – uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k., co musiałoby skutkować uchyleniem wyroku kasatoryjnego niezależnie od zarzutu skargi obrońcy (art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.). W tym układzie skarga, aby była skuteczna musiałaby zawierać zasadny zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., a zatem wskazywać na to, iż uchylenie wyroku nastąpiło wbrew tej normie procesowej. Przepis art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. wskazuje, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Treść tego przepisu wskazuje, że kompetencje Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę na wyrok sądu odwoławczego ograniczają się jedynie do zbadania czy sąd odwoławczy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji zasadnie stwierdził, iż w sprawie zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, albo też, że do uchylenia wyroku doszło wobec wystąpienia przesłanki określonej w art. 454 § 1 k.p.k., bądź też uchylenie wyroku spowodowane było koniecznością przeprowadzenia w całości przewodu sądowego. W ramach postępowania skargowego zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy ogranicza się zatem do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, z. 3, poz. 23). W przypadku powołania się – przy uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji – przez sąd odwoławczy na regułę *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., kontrola skargowa prowadzona przez Sąd Najwyższy obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem ustalenia, czy sąd odwoławczy nie dostrzegał innych podstaw do uchylenia wyroku (niż ta wymieniona w tym przepisie – jeśli takowe były, to powinien podjąć określone czynności w toku postępowania odwoławczego), a więc w konsekwencji, że uniewinniono osobę, co do której sąd odwoławczy nie miał wątpliwości, iż jest sprawcą czynu zabronionego i spełnia warunki karalności za ten czyn, a tylko właśnie z powodu regulacji z art. 454 § 1 k.p.k. nie mógł tej osoby skazać.

Odnosząc się do argumentów podniesionych w skardze warto w pierwszej kolejności zauważyć, że o ile jej autor trafnie wskazuje na pewnego rodzaju dysonans rozważań sądu odwoławczego dotyczących uchybień jakich przy

rozpoznawaniu tej sprawy dopuścić się miał sąd rejonowy, czy też wskazać co do dalszego postępowania, o tyle nie ma racji wskazując na istnienie takich sprzeczności w argumentacji sądu odwoławczego, które wykluczałyby możliwość jednoznacznego wskazania rzeczywistych powodów uchylenia wyroku i przekazania tej sprawy do ponownego rozpoznania. W realiach rozpoznawanej sprawy, Sąd Okręgowy w R. uzasadniając zasadność decyzji o uchyleniu zaskarżonego wyroku, wbrew temu co sugeruje skarżący, nie tylko przecież „*odznaczył rubrykę odwołującą się przepisu art. 454 § 1 k.p.k.*” ale klarownie też w dalszej części rozważań (patrz rubryka 5.3.1.4.1 formularza uzasadnienia wyroku) przekonywał, że przeprowadzone dotychczas dowody - ocenione przez pryzmat art. 7 k.p.k. oraz prawidłowo ukształtowane ustalenia faktyczne - potwierdzają, że swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona strony przedmiotowej i podmiotowej przestępstwa zniesławienia. Zdaniem sądu drugiej instancji, odmiennie niż przyjął sąd I instancji, treść listu skierowana przez oskarżonego wraz z dokumentami do niego dołączonymi wskazuje, nie tylko na podnoszenie treści, które mogą mieć postać pomówienia, ale również pozwala na identyfikację podmiotów, których owe treści dotyczą. W konsekwencji oceniając zasadność zarzutów stawianych w apelacji pełnomocnika oskarżycielki prywatnej oraz wniosku o uchylenie zaskarżonego orzeczenia sąd konsekwentnie i stanowczo potwierdził, że konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku wynika wprost z treści art. 454 § 1 k.p.k., albowiem sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego (rubryki 3.1. oraz 5.3.1.4.1.).

Trafnie jednak zwrócił uwagę obrońca na niefortunność sformułowania sądu odwoławczego zawierającego wskazania do dalszego postępowania. W rzeczywistości (patrz. rubryka 5.3.2) w uzasadnieniu wyroku znalazł się zapis o konieczności przeprowadzenia przez sąd ponownie rozpoznający sprawę postępowania dowodowego w całości. Rzecz jednak w tym, że powyższe stwierdzenie nie dezaktualizuje wcześniejszych uwag sądu odwoławczego dotyczących przyczyn wydania w tej sprawie wyroku kasatoryjnego. Podobnie należało ocenić uwagi sądu drugiej instancji kierowane do sądu rejonowego, a dotyczące jakości sporządzonego uzasadnienia wyroku. Kwestia ta, jak wynika z treści uzasadniania, zasygnalizowana została sądowi pierwszej instancji na

marginesie zasadniczych rozważań dotyczących motywów będących podstawą wydanego w sprawie rozstrzygnięcia i stanowi wyłącznie zalecenie dbałości i staranności przy ponownym rozpoznaniu sprawy (patrz rubryka 5.3.2- zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania). W tym kontekście za niezasadny należało więc uznać postulat obrońcy oskarżonego o skorzystanie z instytucji uzupełnienia uzasadnienia w trybie art. 449 a § 1 k.p.k.

Poza omówionymi wcześniej zagadnieniami dalsza lektura skargi dowodzi rzeczywistych intencji skarżącego, który poprzez zarzut naruszenia art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., w istocie polemizuje z oceną materiału dowodowego oraz stanowiskiem sądu odwoławczego wskazując na wadliwość przekonania o winie oskarżonego. Skarżący kwestionuje nie tyle naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., co poczynione przez sąd odwoławczy rozważania w ramach kontroli apelacyjnej, a więc w istocie sposób rozpoznania apelacji przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej. Taki sposób skonstruowania skargi nie jest prawidłowy. Nie można bowiem poprzez zarzut naruszenia art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., kwestionować merytorycznego stanowiska sądu odwoławczego, a jedynie to, czy dawało ono podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KS 20/18).

Z tych wszystkich powodów należało orzec jak w postanowieniu.